

פרוטוקול מס' 245

מישיבה וסידור של ועדת העבודה בעיר עכו
שדוקימו ביום א' ב' בשבט תשל"ו - 4.1.76

השתתפו : חברי הועדה -

- ש. ארבל-אלמוזלינו - יו"ר
- א. גיבלבר
- ה. זיידל
- י. כהן
- א. לבנבראון
- א. לין
- ד. קורן
- ח. שמעוני

מוזמנים -

- י. זורון - ראש עיריית עכו
- ק. פיטוסי - סגן ראש העירייה
- א. בן-שושן - " "
- ב.צ. פיינשטיין - " "
- פ. שורץ - גזבר עיריית עכו
- ז. און - מהנדס העיר עכו
- ה. פינקלשטיין - עוזר ראש עיריית עכו
- ב. ברקאי - מתכנן העיר עכו
- י. קינג - הממונה על מחוז הצפון
- י. האס - מנהל המחוז, מינהל מקרקעי ישראל
- ב. צלנר - מנהל המחוז, משרד השיכון
- ש. גולדשטיין - ממונה לאיכלוס עירוני, משרד השיכון
- ש. בן הרוש - אחראי למרחב, משרד השיכון
- י. מוצפי - סגן הממונה על איכלוס למיעוטים, משרד השיכון
- י. דרורי - מנהל המחוז, חברת עמידר
- י. פונדק - המתאם לפתוח הגליל, משרד מסחר ותעשייה
- ר. חורי
- ג. ציטונה - מ"מ מזכיר מועצת פועלי עכו

מזכיר: מ. משולם

רשמה : ש. אלטרמן

על סדר היום : העיר עכו

י. זורון - ראש עיריית עכו

אנחנו שמחים היום לארח את ועדת העבודה של הכנסת, בעקבות ביקורנו אנחנו בכנסת כאשר הופענו בפני הועדה. שם הבטיחה לנו יושבת-ראש הועדה חברת-הכנסת שושנה כי ועדת העבודה תתפנה ליום ותבקר אצלנו בעכו, ללמוד את הבעיות, להתרשם ולהמליץ בפני מי שיש להמליץ.

אנחנו תלינו ותולים תקוות בבקור זה. חשוב מאד שחברי בית הנבחרים יתרשמו באופן בלתי אמצעי על בעיות של כל ישוב, ולגבי עכו במיוחד, כעיר מיוחדת במינה עם בעיות מיוחדות.

והנה אנחנו יושבים היום כאן כאשר מיוצגים משרדי ממשלה שונים. יש לנו אורחים ממשרד השיכון, משלחת נכבדה מאד בראשותו של מר צלנר מנהל המחוז; מנהל המחוז של מינהל מקרקעי ישראל יוסף האס; מנהל המחוז של עמידר מר דרורי וחברי מועצת העירייה. ואחרונים אחרונים חביבים הלא הם חברי ועדת העבודה המלווים אותנו יום יום, גם משום קירבת המקום לעכו. הכוונה לחברי הכנסת אברהם גיבלבר וחבר-הכנסת דוד קורן אשר אין כמעט שבוע שאינם באים לבקר אצלנו. הם מכירים את עכיו לא פחות מראש העירייה וחברי המועצה.

הסיוור יכניס אותנו לעניינים ואנחנו נסייר עד הצהריים בכמה מקומות. אחר-כך בארוחת צהריים נוכל לקיים ישיבת עבודה.

חברי מועצת העירייה הנוכחים: קלמנט פיטוסי-

סגן ראש העירייה, אברהם בן-שושן - סגן ראש העירייה, בן ציון פיינשטיין - סגן ראש העירייה, פיליפ שורץ גזבר עיריית עכו, זאב און מהנדס העיר עכו, הוגו פינקלשטיין - עוזר ראש עיריית עכו, בועז ברקאי מתכנן העיר עכו ועוזר המזכיר מר סרון חסן.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אדוני ראש העיר, חברי המועצה, אורחים שלנו, חברי לעבודה, אנחנו שמחים להיות בעכו.

אני מצטערת שהסיוור שתוכנן כבר מספר פעמים נדחה. הפעם החלטנו לקיים אותו בכל מזג אויר ובכל מספר משתתפים. ואכן הפעם עמדנו.

כוונתנו בסיוור הזה היא ללמוד את הבעיות מקרוב, הבעיות שמעיקות על עכו, על התפתחותה, על קידומה. הן הבעיות שקשורות בגורמי חוץ והן הבעיות הפנימיות אשר עכו מתלבטת בהן. קיימנו דיון במסגרת ועדת העבודה, אבל מצאנו לנכון שאין כוחה של ראייה כמו שמיעה. ולאחר ששמענו חלק מהדברים כפי שהוצגו מצאנו לנכון לצאת לשטח, לראות את הדברים יותר מקרוב. לאחר מכן אנחנו נקיים את הדיון ונגיע לסיכום ולהמלצות כפי שנמצא אותן לנכון.

עכיו נכללת באיזור הגליל, שהגבול הגיאוגרפי שלו הוגדר עד בית שאן, יקנעם ועכו. עכו צריכה תשומת לב מיוחדת בגלל הבעיות המיוחדות שלה. אבל היא תזכה לאותו הטיפול המיוחד שיזכה לו עכשיו הגליל. כל הנושא של פיתוחו של הגליל והקצאת משאבים בתחום השיכון ותחומים אחרים הוטל על השר בר-לב.

הדבר החשוב ביותר הוא שנקבע מתאם לגליל. הוא הבטיח להיות גם היום ונקוה שעוד יגיע. הכוונה ליצחק פונדק. יצחק פונדק התחיל את עבודתו בראשון לחודש. אנחנו רוצים שכניסתו לעבודה תיתן דחיפה גדולה לקשור את הקצוות לתאם את התכניות בקצב הדרוש על מנת לקדם את הגליל שפיגור הרבה בשנים האחרונות ובתוך זה גם עכו.

הועדה הולכת ומגבשת את סיכומיה בענין הגליל. את עכו אנחנו כללנו בתוך הסיכומים האלה מכיוון שיש לנו נושא מיוחד על עכו. לאחר הסיוור של היום והישיבה שבקיים בסיום הסיוור של היום נייחד מסקנות מיוחדות והמלצות מיוחדות של ועדת העבודה לעכו, מכיוון שלה יש בעיות ספציפיות מיוחדות.

היתה הצעה לסדר היום, העומדת על סדר יומה של ועדת העבודה יזומה על ידי חבר-הכנסת דוד קורן. דוד קורן מבקר בעכו לעתים תכופות ויודע את בעיותיה. הוא מצא לנכון להעלות את נושא עכו והנושא עבר לוועדת העבודה.

הסיוור יתן לנו תמונה ברורה על עכו. לאחר מכן אנחנו נתכנס לישיבה של הועדה שבה נשמע גם את הגורמים הנוגעים בדבר, נציגי הממשלה על המשרדים השונים, מינהל מקרקעי ישראל, נציגי עמידר בנושא השיכון והקרקע מבחינת הרחבת שטח שיפוט בעכו. נשמע מה התקדם מאז הדיון שהתקיים בוועדת העבודה. נעשה כמיטב יכולתנו לשמוע את הדברים ולסייע עד כמה שניתן בידינו לפתרון בעיותיה של עכו. אנחנו נסיים את הביקור בשעה 4 אחר-הצהריים.

אנחנו מצטערים לציין שועדת השרים לא קידמה את הנושא ובעקבותיה לא באו פתרונות מתקבלים על הדעת לעכו. הוגשו הצעות לראש הממשלה בזמנו, אבל הביצוע לא יצא לפועל. נקוה שנוכל לחדש את אותם סיכומים והמלצות, כדי שנוכל בהקדם לקדם את בעיותיה של עכו ולמצוא להם את הפתרון המניח את הדעת.

ב. צלנר:

אני רוצה לתת לכם חומר רקע. הבניה שלנו בעכו מסתכמת פיזית בשטח מעל ל-1500 יחידות דיור. היא כוללת את כל היעדים: כ-400 יחידות דיור לעולים, כ-300 יחידות להטבת תנאי דיור, 480 לזוגות צעירים, 360 יחידות דיור לותיקים וגם בית אחד מח"ל פרופר.

ליד המשרדים האלה הייתי רוצה למסור נתונים

על מצב דיור שעומד היום באופן חופשי בשטח, לאיכלוס עולים סך הכל 28 יחידות דיור במסגרת דירות חדשות או דירות נ"ר (נגד רכישה) שאנחנו רכשנו בזמן האחרון, 46 דירות להטבת תנאי דיור, זה כולל דירות קטנות בעכו מזרח עליהן אתעכב בהמשך.

בישיבה האחרונה דנו על נושא מעברת נפוליון.

צרפתי לפרוסוקול סיכום הישיבה שאנחנו קיימנו בעכו, עם תכנית מפורטת לפתרון כולל עד חודש פברואר -מרץ של כל המעברה הזאת. שם כזכור היה צריך 136 פתרונות. התמונה היום היא כזאת: כבר הוצאנו חוזים ל-60 משפחות, הדירות ישנן בידי חברת עמידר. יש 40 משפחות שמסרבות לצאת מהשטח, אלה משפחות קטנות של שתיים ושלוש נפשות, למרות שעומדות לרשותן דירות חדשות בתוך העיר עכו בצפון, השטח לא מוצא חן בעיניהם. אלה דירות של 57 מ"ר, 2 חדרים במסגרת הקריטריונים עד שלש נפשות. הם מסרבים להתפנות. יש עוד 36 בודדים שיש טיפול בהם במסגרת העברתם לדירות מתפנות קטנות בחלק המזרחי. כידוע משרד השיכון בעבר לא נהג לתת פתרונות לבודדים. היה מוכן לתת מענקים ועזרה להסתדר בדיור. הפעם העמדנו לרשותם דירות קטנות, זה כולל שיפוץ.

אבל האנשים האלה לא מוכנים לזווג מהמקום.

הבעיה הזאת עומדת לפנינו. אני חייב שאנחנו נצטרך פה בתחום העיר עכו לזווג בהרחבה בנושא הזה, איך לטפל בדבר הזה, לנ"ד דעתי, כולל פירסום.

זה מה שנוגע לבניה ולפתרון המעברה. בסדר

היום בשנת 1975 עומדת לפנינו בעיה שניה. בישיבה הקודמת דובר על דיור בצריפים שודים שחברת עמידר הקימה בשנת 48-1949. היו לנו 930 משפחות בתוך החדרים הבודדים. כל צריך מורכב מ-4 יחידות. בהתחלה היו 930 יחידות דיור, ז"א - 930 משפחות, עם הטיפול במשך כל התקופות בפינוי שתי המעברות וגם הטבת תנאי דיור, במקביל טיפלנו בנושא הצריפים האלה, אמנם לא בצורה מסודרת. לקחנו מצד אחד את המשפחות הפגודות ומצד שני יוזמה של בודדים שרצו להתפנות. היום מתוך המספר הכולל של 930 יש לנו 74 משפחות במסגרת דיור בשכירות, ז"א הבעלות של חברת עמידר ועוד 173 יחידות שיכון ברכישה. אמנם מבחינת הפינוי יש לזה רק ערך בגובה הפיננסי, איננו מבדילים בין אלה ובין אלה. ברור שיותר קשה לפנות ברכישה. יש בעיות, לא תמיד בעל הבית החוקי גר, אלא הוא מסר למישהו אחר. אבל הטיפול המאוחר עד עכשיו גם טיפל בדיור הזה. גם פה מופיעה הבעיה, כי ב-74 דירות בשכירות שני שלישים הם בודדים, ז"א אחר-שתיים נפשות, וברכישה יש כחמישית אנשים בודדים. זה דורש פתרון מייד, מחשבה מיוחדת.

השטח הזה עליו דיברתי, איפה שנמצאים הצריפים

השודים הוא במיוחד חשוב בשבילנו, כאשר במקביל עם פינויים אנחנו חייבים לשלב שם בניה. אבל אנחנו על ידי כך עוד לא נפתור את הבעיה של קרקע לבניה בעכו, כי זה יתן לנו שטחים צנועים. לא: נוכל בשנת 76 במסגרת התקציב החדש לטפל במיוחד בבעיה הזאת.

הנושא השלישי שרציתי למסור מידע - הנושא

של מקר שהוא מורכב משני אלמנטים: א) הכפר מקר ב) העיר מקר. בנוגע לכפר מקר אנחנו זמרנו 20 יחידות דיור והן נמצאות בשלב איכלוס. 6 משפחות קיבלו את החוזים לחתימה והבתים שלהם מיועדים להריסה בגלל מצבם הגרוע. 14 המשפחות הנותרות נמצאות כרגע בטיפול במסגרת מתן פינוי, בין מינהל מקרקעי ישראל וחברת עמידר. לדירותיהם כבר נקבעו מועדים חדשים, 7 משפחות מבוגרות ו-7 זוגות ייכנסו לאותן הדירות.

בשלב בניה התחלתיים נמצאים כרגע עוד 53

יחידות דיור, 5 יחידות דיור - חד משפחתיות ו-48 יחידות דיור בבתיים של שתי קומות. אנחנו עד 31 מרץ 1976 נפעיל 50 יחידות דיור נוספות. בימים אלה נעשה תיקון בבתיים. יש 53 ועוד 50 התחלות בניה בתוך המסגרת התקציבית של 1975. התקציב הזה הובטח. כל זה מיוחד למשפחות מעכו.

עכשיו יש טיפול מזורז בתכנית בנין ערים של העיר מקר. אני מקוה שתוך כמה חודשים נוכל להגיש לוועדה מחוזית תכנית של כאלפיים דונם קרקע. זה צריך לתת פתרון במסגרת 10-12 אלף משפחות למגורים במקום.

י. כהן: אתה מסרת על 1500 התחלות בניה. מתי מסתיים הכל? (ב) מסרת על פיננסי המעברה. בהקשר למספר הזה מה הדרישה כרגע בעכו, של זוגות צעירים ושל עולים?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כאשר נתכנס אחרי הסיור נקבל תשובות.

בועז ברקאי (מתכנן): על המפה אתם רואים את התפרוסת של העיר. יש לה מבנה ארוך וצר, כאשר בחלק הצפוני חודרת לשון חקלאית. זה שטח שיצא מגבול השיפוט והואיל והוא משמש כתחנת נסיונות. כבית ספר חקלאי ואדמות עיבוד. למעשה ההורדה של הלשון יצרה בעיה של קשר ותחבורה קשה. כל אותן שכונות שנבנו בשנות החמישים, שעל מרביתן דיבר מר צלנר, הן למעשה מנותקות מכל ההתפתחות של העיר. כל הקשר הנוכחי נסמך על רחוב זבורה הנביאה, קשר בדרך עכו-צפת ואחר-כך חדירה אל העיר. כל הפיתוח החדש של העיר, גם אגד, גם המרכזים, גם העירייה הכל מתפתח באיזור הצפוני ממערב למסילת הברזל ויש קושי רב בקשר. למעשה העיר נמצאת בשלב שהיא חייבת להיכנס לפיתוח מואץ של רשת הכבישים, תכנון מפורט וביצוע גשירים ומחלפים.

אעמוד על הבעיות העיקריות. למעשה תכנית המיתאר עומדת לאישור לפני הוועדה המחוזית. יש צורך למעשה להוציא את הדברים מן הכח אל הפועל. מר צלנר תאר את הצד שמספל בו משרד השיכון, הוא הצד של האיכלוס במסגרת התכנית. הוא כפוף למשימות של משרד השיכון. למעשה עכו חייבת לקבל תמיכה בנוסף למה שעושה משרד השיכון. משרד השיכון יכול למלא רק ארבע משימות שמוטלות עליו: שיכון משפחות מרובות ילדים, שיכון פגום, זוגות צעירים ועולים חדשים.

משרד השיכון ניסה לפתח בעזרת חברות בנות שכונה עם בתים ברמה גבוהה יותר. מקורה היום בעכו הוא, התושבים שרמתם הכלכלית עולה עוזבים את המקום, עוברים לנהריה, לקריות או לכפרי הסביבה. משרד השיכון עומד לפתח יחידה שלמה של מגורים לבניה נוסח "בנה ביתך". הבניה לא תהיה על ידי משרד השיכון, וזה יהיה כנראה באיזור שעל יד מעברת נפוליאון הקיימת.

אחת הבעיות הקשות ביותר של העיר זו העיר העתיקה שהוכנה לה תכנית מיתאר לפני שמונה-תשע שנים. למעשה העיר העתיקה נמצאת במצב שבו משפחות מבוססות עזבו אותה, נשארה זלת העם, אותה קבוצה שחייבת לקבל עזרה גם כלכלית, גם חברתית וגם פיזית. למעשה העיר העתיקה נמצאת היום במצב שהיא חייבת לקבל פיתוח מואץ. תקופת המיתון העומדת לפנינו זו התקופה שבה כספים ציבוריים יכולים ללכת לעבודות פיתוח שכאופן כלכלי עשויות להיות יותר זולות מאשר בתקופת רווחה. כספים ציבוריים מוכרחים להיות מופנים ליתר פיתוח.

יחד עם זה אין לראות את העיר העתיקה בבידודה. צריך לשקול את הנמל כנמל יאכטות, כנמל תיירות מובהק, כנמל לשימוש אזרחי וגם לשימוש כמעגן מבוגש בים התיכון על ידי תיירות. יש לראות צורך מידי של פיתוח העיר העתיקה, הן בעיר העתיקה עצמה, הן בחומות, הן בנמל.

צריך לשקול תכניות פיתוח נוספות של ניקוז דחוף ולנצל את הפוטנציאל הקיים של החוף הזה, החוף הטוב ביותר בארץ. יש לו מספר גדול של ימים בלתי מופרעים לרחצה במשך השנה, לגבי תיירות ולגבי נופש.

העלאת רמת החיים של העיר: יש צורך לפתח את כל הרצועה הצפונית הזאת, רצועה שונה לחלוטין באופיה מהחוף הדרומי. החוף הדרומי ידוע כעמק עכו, כעמק המפרץ. החלק הדרומי הוא חוף חולי רחב ונוח. החלק הצפוני חוף סלעי, חוף נהדר. יש לסלול כביש פנורמה שמתאים באופן יוצא מהכלל לפיתוח מוקדי חוף של תושבי העיר עצמם, כלומר להרחיב את הרחובות על יד הים, לעשות תכנית ייבוש שתיתן מרחב רב של שטחים ולפתח מוקדים בנרדודת הרחבות האלה. כך שנקבל רחוב פנורמה, רחוב לנסיעות ורחוב לטיול.

אם דיברנו על העלאת רמת החיים ועמדנו על הנקודה של העלאת רמת המגורים בעיר, צריך להעלות גם את רמת השירותים, רמת המוסדות. זו אחת הבעיות של העיר, ואני חושב שאחת הדרכים, אחת האפשרויות לפיתוח זה מיקמו של בית חולים. הובטח לעיר על ידי שר הבריאות הנוכחי שבית החולים האיזורי ימוקם

בעכו. הוצע לו מקום בין הדרך הראשית העוקפת את עכו ודרך זבורה. למעשה יש כאן עיזור שסמוך מאד למרכז. מי שיצטרך לבוא באוטובוס לבקר את הקרובים שלו יוכל לעשות זאת בצורה נוחה. אנחנו חייבים לחשו ב על מרכז שירותים, על מרפאות חוץ של בית החולים. האיזור הזה הוא איזור שיימצא על יד אזור הנופש ועל יד כל הבניה שמדרום לגבעת נפוליון. כאן יש אפשרויות נוחות מאד ליישובם של רופאים, אחיות וסגל בכיר שחייבים לגור קרוב לבית החולים.

נקודה אחרונה, אחת מהחשובה ביותר - בתכנון

העיר ראו המתכננים צורך לשריין שטח פוטנציאלי גדול לתיירות. כל השטח שבעורפו של החוף עדיין פנוי. הרבה לוטשים אליו עינים כדי לנגוס בו. הוא שטח אידאלי לתיירות, כיוון שיש לו מבחר של חוף ים, נחל ואפשרות לפתח לגונות. האיזור הזה חייב לקבל תכנון מואץ, תכנון מפורט כדי שאפשר יהיה להפעיל אותו.

הבעיה שנשארת היא : עד היום אין לנו בארץ מפתחים לתיירות שיכולים להתלבש על שטח של כאלף דונם (ז. קורן : יש.) אם אין, היה רצוי לפתח את השטחים על ידי מפתחים קטנים, לאפשר להם להשתלב בתכנית אחת גדולה. אם לא ינצלו מהר, יש חשש גדול שינגסו בו לשימושים אחרים שאינם תואמים שטח כמוהו.

(חברי הועדה יוצאים לסיור)

י. קניג : (הממונה על מחוז הצפון) הוצגה לפניכם בקווים כלליים תכנית המיתאר של עכו. היא למעשה תוך חודש תאושר להפקדה. התכנית למעשה נמצאת בשלב שלפי סעיף 97 לחוק, במקום שאין התנגדות אפשר להוציא היתרי בניה.

לא שמעתי את דבריו של מר ברקאי. מהשיחות המקדימות שקוימו עם מר ברקאי ופרופ' אלון למעשה עכו צריכה להתפתח על שלשה מוקדים: מוקד ראשון, שלצערנו לא מנוצל במידה מספקת עד עכשיו - נושא התיירות. עכו הינה למעשה אחת הפנינות היפות לא רק של איזור זה, אלא של הארץ כולה. א) מבחינת מתת הסבע זה חוף הים היפה בארץ. מספר הימים שהחוף ניתן למטרות רב שמושיות נמצא בחוף של עכו. ב) העתיקות של עכו אשר הינן ויכולות להיות אבן שואבת גם להבטחת ייחודה של עכו וגם כמקור פרנסה למשפחות רבות, ודווקא על ידי הדגשת הרב-גונית שבה. על ידי שימור ושחזור אפשר להפוך את עכו לאחת הערים היפות בחופי המזרח התיכון כולו.

נושא שני שעליו יש למקד את הדיון - הנושא התעסוקתי. פרושו של דבר למצוא מספיק פרנסה וזוג כזה שהיא לא תפר את הדמות שאנחנו מצפים שתהיה לעיר. דהיינו - תעשייה אשר לא מוכרחה למלא את העיר עם עשן, עם ריח ועם רעש.

נושא שלישי - אנחנו חושבים שצריך להשקיע כל מאמץ כדי לשנות את הרכב האוכלוסיה, ובעיקר הרמה של האוכלוסיה היושבת היום בעכו.

נושא רביעי - והוא משתלב עם הנושא הראשון - נושא העיר העתיקה. הייתי רוצה להיכנס לפירוט יתר בסעיף זה לאור הסיור שעשיתם ולאור הסעיף הראשון שדיברתי עליו. העיר העתיקה זו פנינה אשר לצערי לא משובצת במקום הנכון. אם מישהו מכס ביקר בלוגנו או בחלקי פריז העתיקים או במקומות אחרים באיזורים שמבחינה היסטורית יותר מאוחרים מעכו, ראה מה אפשר לעשות מפנינה כזאת. ואתם ראיתם את מצבה של עכו היום. נכון שהבעיה הקרדינלית בנושא זה היא בעית התקתיבים. כדי לדבר היום על הפיכתה של עכו למה שהיינו רוצים, קשור בסכומים כבדים, המלווים בבעיות נוספות.

כפי שאמרתי בנושאים אחרים שטיפול שגורתי לא יזיז את הנושא, זה ישים גם לנושא זה. אם לא נקדם את עכו, היא תהיה לא בק במצב של סטגנציה אלא במצב של נסיגה. אני מציע לוועדה זו להיכנס לעובי הקורה, לבדוק בדיקה מעמיקה של הנושא עם פירוט של פרויקטים שאנחנו מתכוונים בשלב מאוחר יותר להציע לכם בתכנית המיתאר. לנקוט יוזמה כדי להזיז נושא זה.

דבר שני: דיברנו על סוג האוכלוסיה וטיבה.

בנושא החינוך עכו התברכה. היה כאן ראש עיר גדיש - היום הוא סגן ראש עירית ירושלים - והנושא שלו היה נושא החינוך. הוא השקיע מיטב מרצו וכספי העיריה בנושא הזה. מבחינת מסגרות היום עכו לא סובלת בנושא החינוך, אבל היא בהחלט סובלת מטיב כח האדם המפעיל את החינוך. וזה שוב חוזר לאותו נושא. אני חושב שיש למצוא פתרון לבעיה זאת. יש למצוא פתרון הרבה יותר יסודי ורחב אחרי השיכון.

היום למעשה המצב בעכו הוא זה שחלק ניכר, אולי מכריע של אנשים שמתפרנסים מעכו לא גרים בתוכה, גרים בנהריה או בקריות. את לחמם את מוציאים מהעיר וסביבתה, אבל גרים בחוץ. יש למצוא תכניות שיכון הולמות. 38 בתים במסגרת בנה ביתך לא עונים לעיר עכו. משרד התיירות לא נתן עד היום במידה מספקת את המשאבים שלו לפיתוח התיירות בעכו. אני חושב שהועדה צריכה להזמין את משרד התיירות ולשאול מהן התכניות שלהם בעתיד בנושא זה.

יש כאן דברים שיכולים להיפתך לאטרקציה מזרח תיכונית. אולם הקונצרטים התת-קרקעי יכול להיות משהו מפואר בכל המזרח התיכון.

אני חושב שהציבור עד היום, הציבור הישראלי חסא כלפי העניין הזאת על ידי הימנעותו מדחיפת משאבים מספיקים. יש בעיה רצינית מאד וזה נושא האוכלוסיה בעיר העתיקה. זו אוכלוסיה שכל חורף קיימת הדאגה מה יקרה לה כמה התמוטטויות תהיינה.

בזמנו היו הדים בעתונות לעניין הכפר מקר. לצערנו מי שסיפל בנושא, עקיבה פניישטיין נפטר. הוא התחיל להזיז את הנושא. היו פירות ראשונים, בהחלט לא מספיקים. אבל חייב להיות ברור: אנחנו באמצעים שיגרתיים נוכל לפנות מספר תושבים לצורך שיפור העיר העתיקה. אם מדובר באוביקטים היסטוריים, אם מדובר בתנאי בטיחות, אם מדובר בתנאים סוציאליים, לא בקלות נוכל לשכנע משפחות לעבור למזרחה של העיר ולמקרה. זה נושא מיוחד, רגיש שיש צורך להעניק לו טיפול מיוחד, חשיבה שונה משחשבו עד עכשיו, מלווה במשאבים מתאימים.

ולבסוף, אני חושב שצריך להביא לידיעת הציבור - אתם כאנשי ציבור יכולים לעשות זאת - כמו שנעשה ביחס לגליל ולצפון שהנה יש כאן פנינה שאיננה מנוצלת. יש הרבה פרטים, אם מדובר על אולם קונצרטים, אם מדובר על תיאטרון או הבאת תיאטרון. אפשר לפרט בלי סוף, אבל אינני רוצה לגזול מזמנכם. על ידי הצגת הנושא והבאתו לתודעת הציבור, כולל אלה שמובילים את דעת הציבור, נדמה לי שתוכלו לתרום משהו שעד עכשיו לא נעשה, כדי להוציא את עכו מהמצב שהיא נמצאת בו. היום זה הזמן הקריטי לעשות זאת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: תכנית המיתאר שדיברת עליה מה היא כוללת?

י. קניג: היא כוללת את כל הדברים שדיברנו עליהם. צריך למלא אותה תוכן.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: היא לא כוללת את "יד בתן"?

י. קניג: לא. יש מה לומר בנושא זה, זה נושא קשה. יש עוד שטחים שניתן לפתח אותם. הבעיה העיקרית איננה תום השיפוט. בנושא התעבורה של היום לא תמיד הגבול המינהלי הוא זה שקובע פיתוח. יתכן ופיתוח על יד עכו תורם לפיתוחה של עכו יותר מאשר פיתוחה. אני מסכים שהנושא של יד נתן מיוחד במינו, כי הוא חוצה את העיר לשניים.

ישנה שאלה של קיום עלות השירותים. מצד שני יש ההתייבות העובדת שמחזיקה שם איקס ילדים מהגבול הצפוני. הם מקבלים השכלה חקלאית, השכלה חקלאית מתקדמת, השכלה אגרו-מכנית. זה לא פשוט. לי נדמה שעדיין יש כל כך הרבה למלא בתוך עכו. אפשר לפתור עוד כל כך הרבה בעיות כדי להזיז את נושא עכו. גם זה ייפתר לשביעות רצון הנוגעים בדבר. יש כל כך הרבה דברים דוחקים וקריטיים שיש לתת עליהם את הדעת.

(ארוחת צהריים)

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אנחנו עשינו את הסיור כמתוכנן. ההתרשמות שלנו היא קשה מאד. אני תארתי לעצמי שמצבה של עכו קשה, אבל לא עד כדי כך. כנראה כאשר אנחנו עושים ביקורים פרטיים, לא רואים את הדברים הקשים בעכו. אחרי כל כך הרבה שנים של קיומה לא יכולתי לתאר לי מצב כזה. אין ספק שבשנתיים האחרונות ניתנה בכלל תנופה לגליל וגם לעכו. עם כל התנופה אשר ניתנה זה איננו עונה על הבעיות של עכו, לא בא לפתור את הבעיות שעכו מתלבסת בהן.

שמענו על התכנית של 1500 יחידות דיור, חלק בשלב גמר וחלק בתקופת בניה והתחלת בניה. כל הדבר הזה יפה וטוב. אבל אם רוצים להתגבר על הבעיות של עכו, כפי שאמר מר קניג, לא באמצעים שגותיים ובכלים שגיתיים. נצטרך לחרוג מהשיגרה, ללכת לדרכים ולהקצבת אמצעים על מנת למצוא פתרונות בלתי שיגיתיים.

נקודה שניה שמעוררת רושם קשה - העיר העתיקה. לא יתכן שנוכל להמשיך במצב כזה לגבי תושבים בעיר העתיקה, למצוא פתרונות באותו הקצב ולהוציא משפחות מאותה מצוקת דיור כפי שעשינו עד היום. אנחנו מוכרחים להגביר את הקצב, לדעת מה התכניות לגבי האוכלוסיה של העיר העתיקה כולה. אני לא יודעת אם במשך חמש שנים שדיברנו על פתרון לאוכלוסיה הזאת, אם הגענו לכך שרק 20 יחידות דיור גמורות במקר - האם זו משהו. פה התנהלה פעולה אנטי לא לקבל פתרונות דיור. אלה שעשו את הדבר הזה עשו שירות רע לאוכלוסיה. אילו משרד השיכון לא היה נעצר לגבי הנושא הזה, יתכן גם שקצב הבניה במקר היה יותר מהיר.

בדיון על מקר בוועדת העבודה הסתמנו הצעות לגבי הנושא הזה. אז אמרנו: לדעתנו הפתרון הטוב ביותר ללכת בשני כיוונים, חלק צריך למצוא את פתרונו במקר וחלק על ידי הקמת שכונה בעכו בשביל אותה האוכלוסיה. זו היתה דעתם של חברי בוועדת העבודה, להגביר את התכנון לגבי מקר, אבל באותו הזמן צריך לחשוב על פתרונות נוספים בעכו עצמה. צריכים ללכת בשתי הדרכים בפתרון משולב.

אינני יודעת מה יצא מכל מה שאמרנו לפני כמה חודשים. אולי נקיים עוד ישיבה בירושלים כדי לשמוע מה הפתרונות לשנים הבאות.

נקודה נוספת שאני מעמידה אותה, וטוב שיושב איתנו איש מינהל מקרעי ישראל. כאן העלינו את הסוגיה הזאת לגבי העיר העתיקה אנחנו סברנו, כי כאשר מפנים משפחות מהחור ההוא, יש קשיים מבחינה זו שיש למנוע שמשפחה אחת תיכנס לשם ובמיוחד לאותן הדירות שהן מיועדות להריסה וצריך לאסום אותן מר יוסי האס, מה עושה המינהל בענין זה? האם אתם מצליחים לאסום ולסתום את אותן הדירות כדי שלא יפלו אליהן דיירים אחרים? לא שמענו לעת עתה את תשובתו של המינהל בענין זה.

היתה גם בעיה של עמידור לגבי אותן הדירות אשר ראינו אותן בשיכון דבורה, מה שנקרא שיכון המזרח. אותי זעזעה התמונה, לא יכולתי לתאר לעצמי תמונה יותר קודמת. אמנם השטח גדול, אבל מה נותן השטח הגדול כאשר הצריפים האלה עליו. ואותן דירות עלובות שנבנו בשנות החמישים, הפכו לשכונות עוני, למרות שאינן מסוכנות ואינן מיועדות להריסה. אי אפשר לגור באותה צפיפות גם מבחינת תרבות הדיור, גם מבחינת החזקת הבית. איך אפשר להחזיק את הבית מטעם חברת עמידור? אנחנו מעבירים לשיכונים. סוף סוף משפחה מגיעה לתנאי דיור יותר משופרים וכעבור שנתיים-שלוש אתה רואה מראה כזה שנעשה לך עצובה על הנשמה.

אנחנו צריכים לתת את הדעת על כל הדברים האלה. אני בהחלט מקבלת את ענין התיירות. נצטרך להזמין את שר התיירות על מנת לפתח את המקומות היפים והטובים בעכו. צריך לפתח אותם למוקדי משיכה לתנועת תיירות. תנועת התיירות צריכה להיות יותר גדולה בעכו.

ז. קורן:

כאשר הבאתי את ההצעה הזאת לסדר היום אמרו לי: מה אתה צריך הצעה לסדר היום, מטפלים בענין. בכל זאת החלטתי שאני מביא הצעה לסדר היום. אם ועדת העבודה תסכם את סיכומיה, היא בכל זאת תדחוף את הענין לטיפול לא שיגיתי.

בטיפול שיגיתי עוסקים עוד מלפני היותו חבר כנסת וללא תוצאות. מה שאנחנו רואים פה הוא דבר קשה מבחינה זו, שאדם אשר מסתדר איך שהוא לא רוצה לחיות בעכו. יהודים שמגיעים לאיזה רמה הולכים למוצקין או לנהריה. בשעתו כאשר באו ואמרו לי שהפתרון לערבים בעיר העתיקה הוא במקר, אני לא קיבלתי את הדבר בקלות. חשבתי לעצמי מה יהיה אם הם לא רוצים לצאת. בינתיים מתברר שבאותו הגיון של פתרון יהודים יוצאים לישוב לא רחוק. אותה אפשרות צריכה להיות גם לערבים. אם זה בטווח מסגרת מוניציפלית של עכו או לא - זה צריך להסריד את הנבחרים

שצריכים קולות. אבל זה לא צריך להטריד את העיר. אני בהחלט מקבל את התפוסה שהציגה שהציגה יושבת-ראש הועדה, שצריך ללכת גם בכיוון זה וגם בכיוון זה. התפיסה צריכה להיות אפשרויות נוספות ריאליות.

קשה לי לדבר על הנושא הזה, מפני שלעקיבא פינשטיין המנוח היה לב חם לעניין. הוא נפטר. אינני יכול להתווכח איתו. אני מאמין שאילו היה ממשיך לחיות, העניין היה מתקדם יותר מהר. לגבי העבר זה לא סטטי אם נתווכח על הביצוע.

לא צריך להשאיר יום עבודה אחד ללא טפול נמרץ. בית לא קם ביום אחד. התכניות של מקר התפתחו. מינהל מקרקעי ישראל צריך להבטיח את אותו השטח לנושא שיכון מודרני, כדי שמי שירצה יוכל לבוא אליו. יכול להיות שמקר צריכה להיות כמו טבעון, רק מי שיש לו אמצעים יוכל ללכת לשם. אבל שיכונים רגילים צריך לבנות כאן. כאן לא צריך לעשות ויכוח עם עמידר. צריך להזמין את עמידר לכנסת.

אני מקבל את ההצעה שלך להזמין את שר התיירות. פה ניסינו להקים ארגון של כל הגליל המערבי בתחום התיירות. הקמנו ועדה ויש תקציב לאיזה תכנון לפיתוח. ברגע שיהיה תכנון, זה יתחיל להתבצע.

היה פה ויכוח אם עכו היא בירת הגליל או לא, אבל אין ספק שהיא פנינת הגליל. הפנינה נמצאת בתוך צדף שצריך לפתוח אותו ולראות את יופיה. מישהו פה הזכיר את אירופה. אני כל הזמן חושב על ורונה, כפי שהיא מופיעה ביצירות של שכספיר. תיירות צריכה לזרום הנה בהמוניה.

ראש העיר לא הביא אותנו לשוק שחשפו אותו. זה דבר יפה פנטסטי. אני רוצה לקוות שוועדת העבודה תסכם סיכומים חד-משמעיים בפתרון הבעיות של עכו.

מה שראינו בגבעת נפוליאון זה בלתי נסבל. מה שראינו בשיכון דבורה זה דבר שצריך טיפול יסודי. ומה שראינו בעיר העתיקה אסור שימשך בלי טיפול ממש. אני שמח שנמצא איתנו יצחק פונדק. יש לו תפקיד רב השפעה. אני יכול לומר דברים שאמרתי לחברי העיריה: למרות שאינני חבר הועדה, אני אמשיך לעמוד לרשותכם גם אמשיך לגדנדז כדי שהשבר יתקם.

י. בהן:

אני רוצה להעיר שלש הערות. קשה להתרשם ולרדת לעומקן של הבעיות בסיור קצר. שמענו באופן די חלקי על הדברים. אני מתרשם שאחת הבעיות של עכו היא לא בעיה של חוסר תעסוקה אלא בעית תרבות דיור או איכות החיים בעכו. איכות החיים בעכו היא כזו שאיננה מושכת תושבים. אני מבקש לשאול כמה שאלות. אני מתרשם שגם הבניה בעכו וגם תכנית בנה ביתך אינם ברמה כאזאת שתמשוך יהודים. בעניין זה משרד השיכון או יזמים אחרים לא עשו מספיק לפיתוח רמת בניה כפי שצריכה להיות בעיר כמו עכו.

דבר שני: אני גם מתרשם לא טוב מהמצב של הנוי והפיתוח בשיכונים. נראה לי שהבעיה היא לא של שטח אלא להיפך - יש פיזור עצום בשכונות. יש תרבות דיור שלא מושכת אנשים לגור שם. בעניין זה אתם קצת מפגרים. כאשר רואים פיזור כזה של בתים והזנחה כזאת של פיתוח הנוי הציבורי, זה מרחיק יהודים.

הערה אחרונה: אני רוצה להביע משאלה. נדמה לי שהבעיות של עכו הן מורכבות וחמורות אולי יותר משל כל עיר אחרת בישראל. מפליא הדבר שלא נמצאה הדרך לשתף את כל הכוחות בעכו במסגרת פעולה של אחריות ציבורית משותפת. אני קורא בהזדמנות זאת, אם אפשר, להגיע למירב ריכוז הכח של הכוחות הפועלים בעכו.

ג. חורי:

אני מודה לוועדת העבודה על החלטתה לבוא ולדון על הבעיות הכאובות של עכו. אני רציתי להתרכז בבעיות של העיר העתיקה ורגשותיהם של התושבים הערבים בעיר הזאת.

אפשר להעיד ולהוכיח שבמשך שנים רבות בעית הדיור של עכו העתיקה הוזנחה בצורה מחפירה. זה לא הדיון הראשון על בעית עכו העתיקה של ועדת העבודה של הכנסת. היו המלצות של הועדה עוד משנת 1965. שם גם כן תואר המצב אחרי התמוטטות בית והריגת אדם והפגנות בעיר. היו המלצות ברורות ביותר למשרד השיכון. היו כ-200 בתים שהם לא ראויים למגורים, ביניהם היו כ-50 יחידות דיור מסוכנות למגורים. המליצו שתוך כדי 4 שנים תהיה בניה מיוחדת ויתנו כ-50 אלטרנטיבות של דיור ואז תיפטר הבעיה תוך ארבע שנים.

שום דבר לא נעשה ביכוון זה והמצב הפך להיות גרוע יותר, מפני שגם בעכו הצפיפות עולה בצורה בלתי אפשרית. בשבוע שבעבר התמוטטו שני

קירות בשני בתים. רק בדרך נס לא נהרג אף אחד. המצב הוא מסוכן ביותר. לפני כמה שבועות ביקשתי ממנהנדס העיר, איש צעיר ונמרץ שילווה אותי לראות כמה מקורות בעיר העתיקה. ליוותה אותו מהנדסת צעירה. היא אמרה: איך זה אפשרי?

יש עשרות בתים כאלה. מה התושבים הערבים חושבים? היה לנו פעם ויכוח עם המנוח פינשטיין, ממונה על עניני השיכון ברחוב הערבי. קמה לפני שנתיים-שלוש ועדה ציבורית בעכו העתיקה, היא כללה את הקאדי, הבישוף, אנשי דת, אנשי ציבור, אנשי עיריה. היתה להם פגישה עם אותו ממונה במסגד ואז נאמר בפירוש שהציבור הערבי כולו בעכו לא מקבל את האלטרנטיבה הזאת של ערבים הפתרון הוא מחוץ לעכו. אגיד לכם דוגמרי: אנחנו רואים בגישה הזאת גישה גזענית וזה לא טוב. אני אומר לכם מה שהערבים אומרים. אמרנו זאת למר פינשטיין. אני מצטער להגיד את המלה הזאת, אבל זה מה שנאמר ברחוב הערבי.

עכו הערבית היתה יכולה להיות מעבדה לחיים הטובים, לחיי השלווה, האחוה והידידות בין ערבים ויהודים בארץ ובמזרח התיכון. אנחנו צריכים להסתכל על הבעיות בצורה עדינה ולראות את רגישות התושבים.

קראתי את תשובתו של שר השיכון לדברי מר כהן וזיאו והוא אמר שאין לנו פתרון בעכו, מפני שהערבים לא רוצים לגור בין היהודים והיהודים לא רוצים לגור בין הערבים. אני זוחה את הדברים האלה בשם כל הציבור הערבי והיהודי בעכו. העובדות הן אחרות לגמרי. יותר מ-500 ערבים גרים היום בעכו החזשה, בשכנות טובה, בידידות ובכל מה שיכול לתאר חיים של בני אדם.

שאלתי את ראש העירי' האם אתה הבאת את הטיעון הזה בפני גורמים ממשלתיים והוא אמר לי: חס וחלילה. עצם הנימוק שעליו הסתמכו בשביל להעביר את התושבים הערבים מעכו אל מחוץ לעיר, הוא לא נכון.

תושבי עכו הערבים יודעים על תכניות הבניה הרחבות. הנה עכשיו מדובר על 1500 יחידות ולפני שנתיים-שלוש דובר על 400 יחידות שנבנו ונגמרו. לפני חודשיים-שלושה נאמר שבעכו יש 200 יחידות פנויות וריקות. כל זה בזמן שבעכו העתיקה המצב בלתי נסבל. הציבור נזעם.

כל הדיבור על שטח הוא לא נכון. הנה אפילו במעברת נפוליון יש לך מאות דונמים. האם אי אפשר להחליט על בניה בתוך עכו? מדוע מוכרחים לדבר על מקר? כל הדיבור על מקר אשליה. חמש שנים מדברים על מקר ויש לך 20 יחידות דיור ורק 6 הן בשלב דיור. מי שרוצה מרצונו הטוב ללכת לשם - בבקשה. עשרות הולכים לכפר יאסיף ולאבו סנן. בנצרת ערבי מבקש 20-30 אלף לירות לשיפור מצב הדיור ושואלים אותו: מדוע לא תלך למקר? הערבי זוחה את זה, הוא שואל: למה שאלך למקר? כל הציבור הערבי זוחה את הגישה הזאת.

אני פונה אליכם בשמי ובשם הציבור הערבי לראות את הדברים נכון. יש בידי תזכיר. לפי התכנית צריכה היתה הועדה לבוא לפני כמה שבועות לעכו. ואז היתה מתוכננת פגישה עם הקאדי. הועדה הציבורית היתה צריכה להביא את דברה לפני ועדת העבודה והכינו אז תזכיר. על התזכיר חתומים מר חבשי וחברי הועדה הציבורית. אני אמסור את התזכיר ליושבת ראש הועדה כדי לחלק אותו לחברי הועדה. הדבר לא סובל כל דיחוי. נכון מה שאמרה כבוד היושבת-ראש שהענין מוכרח למצוא פתרון בלתי שיגדתי. הענין נמשך הרבה שנים. הרבה בתים יכולים להתמוטט ואסונות יכולים לקרות. אנחנו מבקשים שיינתן פתרון של בית תמורת בית.

מי הם ערביי עכו? הם אנשי הכפרים בסביבה. אדמות אין להם. הם רואים לעצמם זכות לחיות כמו בני אדם. אני פונה לוועדה שלכם, דרככם לכנסת ולכל דעת הקהל, לשמוע את זעקת עכו העתיקה. מוכרחים למצוא לה פתרון. אני מודה לכם על ההקשבה.

ה. זיידל:
הנושא שהציגו לפנינו היום הוא נושא כבד. אני מודה שגם ללא שמיעת הדברים האחרונים כאן, כאורח במדינת ישראל הזדעזעתי כאשר ראיתי היום את העתיר העתיקה, 27 שנים אחרי קום המדינה לא תארתי לעצמי שיש עוד אזור כזה במדינת ישראל.

אני בטוח שמצב זה לא נובע מגזענות ואני זוחה את הנימוק הזה. אני מכיר גם איזורים אחרים, גם בתל-אביב וגם בירושלים שיש בהם דיור כזה. אמנם לא בצורה מרוכזת כל כך. שם ודאי אין גזענות ושם גרים יהודים. אבל אני מודה שמוכרחים למצוא לבעיה הזאת פתרון. אני מבין שאחת המטרות של ביקורנו

היא לנסות ביחד עם העיריה לפתור את הבעיה הזאת.

אני ראיתי היום את הבניה מתקופת התורכים. אינני יודע אם יש עוד בנינים כאלה במדינת ישראל. אני בטוח שאפשר להפוך את כל האיזור הזה לאתר תיירות. הייתי בעכו לפני שלש שנים. אז לא הראו לי את העיר העתיקה. נפגשתי עם דורון. דורון אז היה בהסתדרות וראינו מקומות אחרים. היום כאשר אני בא לדיון ועדת העבודה אין צל של ספק שאנחנו מוכרחים למצוא פתרון לנושא של העיר העתיקה.

אני הייתי רוצה לנגוע בעוד נקודה אחת, נקודה של רזרבה קרקעית לעכו. אינני יודע מה דעתו של חבר-הכנסת קורן של רד רואב את כאבה של עכו. אני מעריך את פעולתו. העובדה שהעיר עכו היא עיר ללא רזרבה קרקעית איננה בסדר. במידה שיש רזרבה קרקעית היא לא שייכת לעכו, היא שייכת לקיבוצי הסביבה. הם טוענים שהאדמה שייכת להם. (ד. קורן: שייכת למשרד החקלאות). אני יודע שעכו מצד אחד יש לה ים ויתר הצדדים אדמות חקלאיות. יתכן שהיום אי אפשר לבנות על האדמות האלה. אם מתכננים עיר לעוד עשר שנים, אין ספק שחייבים למצוא פתרון יחד עם קיבוצי הסביבה שהם יותרו על אדמות, על הקרדע למען עכו.

לדבר השלישי: משהו ביחס למעברת נפוליאון.

חבל שלא שמענו מהאנשים במקום, רק הסתכלנו על הבתים. גם למעברת נפוליאון צריכים למצוא פתרון.

מהי התכנית? אני קיבלתי את המסמך מראש העיר.

אני איני רואה כאן את הפתרון המוחשי לא לעיר העתיקה, לא לעתיד עכו, לא לגבעת נפוליאון. הייתי רוצה לשמוע בצורה יותר מוחשית. לפני שלש שנים ביקרתי באותם המקומות ושמענו שתוך שנה-שנתיים ימצא פתרון. והנה אחרי שלש שנים אנחנו נמצאים כמעט באותו מקום. השאלה מה ועדת העבודה יכולה לעשות בכדי לזרז את תהליכי הבניה במקום.

א. לין:

קודם כל אני הייתי רוצה להעיר הערה אחת: לגבי

הדברים ששמעתי מפיו של רמזי חורי. כבר משנת

1951 יש לי ויכוח עם רמזי חורי. אוקיח לך לאורך כל השנים איך המדיניות שאתה הבעת אותה לא מביאה לנו פתרונות. לפני כן אומר, גם כאשר באים להציע דבר לא טוב, לא קשה להעליל שהדבר הזה הוא סגמתי גזעני. אבל זה לא מוסיף לענין. כל היושבים פה קיבלו את הדבר שלך בצער. עכאשר שואלים בדווי זקן שיש לו המון ילדים מי יקר לו יותר, הוא משיב: הגדול עד שישוב, הקטן עד שיגדל...

לנו יש יחס לכל הבנים בישראל. אנחנו רוצים

לגדל אותם, לפתח אותם. הם יקרים לנו. תדע לך שאין יהודים בארץ הזאת שיש להם גישה שלילית לערבים. יש ויכוח על הדרך. בשנת 51 ו-1955 לא דנו בעיר עכו? אני זוכר את עצמי, אני אמרתי כבר אז: אין שום סיכוי § אני חוזר ואומר - אין שום פתרון לעכו העתיקה לדיור. ויבוא כאן הארכיטקט הטוב ביותר וינסה להוכיח שאפשר לגשת כך או אחרת. אז היו יהודים בעכו העתיקה ואני דרשתי שיוציאו אותם, כי אין פתרון אחר.

אני מציע לוועדת העבודה שאנחנו נלך כפי שאמר

חבר-הכנסת דוד קורן בשלשה מסלולים: מסלול אחד - אנחנו נציע למוסדות כפי שאמרה יושבת ראש הוועדה למצוא פתרון עד כמה שאפשר בהתאם לקרקע שעומדת והאמצעים לתושבי עכו העתיקה בתחום עכו. מי שלא ירצה לצאת, אי אפשר להתחשב ברצונו, כפי שעשינו זאת בעכו. אנחנו בטכונות העוני בחיפה הלכו העיריה, מינהל מקרקעי ישראל ומשרד השיכון גם באמצעים של הדרכה, אבל גם ביד קשה. לולא זה לא היינו עושים. היו כאלה שעמדו על כך שהם רוצים לגור דוקא במקום שהשתכנו. לא נתנו להם. השתמשנו באמצעים של שיכנוע והיום הם מאושרים. הם גרים בפרברי עכו. גם בעכו צריך לנהוג כך.

הדבר השני: אני רואה במקר שכונת מגורים

של עכו. ואני אומר בקשר לדברים שנאמרו, אני מציע לא להפוך את מקר רק לשכונת מגורים של בעלי יכולת. מדוע בעלי היכולת דוקא צריכים לגור בשכונת המגורים היפה, באויר הצח של מקר. מדוע לא נעשה שיכונים עממים במקר. יתכן שאנחנו צריכים לעשות פעולה שהיא קשורה למשרד הפנים ולהפוך את מקר לאיזור שיפוט של עכו, ואז ממילא הטעיון של רמזי נופל. חלק מהתושבים יגורו בעכו וחלק יגורו במקר כשכונה של העיר עכו. זה אחד הפתרונות שמוכרחים ללכת אליו. במשך הזמן ממילא המדינה תצטרך להקפיע את האדמות האלה לטובת עכו. בד בבד אסור להצניע זאת ואני אומר לך רמזי באופן הכי גלוי: אנחנו חייבים לעשות מאמץ להביא כמה שאפשר יותר יהודים לעכו. רק בעיר שיש בה הרבה יהודים עד כמה שאפשר שוררים יחסים טובים בין יהודים וערבים. צריך לעשות מאמץ עליון להפנות

עולים לעכו. אני יודע שהופנו עולי רוסיה לעכו ויש הצלחה גדולה. אולי רוסיה בעכו נקלטים יפה. הבה נגדיל את המעגל של קליטת עולים בעכו וכמה שאפשר יותר, בזמן קצר ביותר. זו משימה לאומית מדינית של מדינת ישראל. זה יהיה לטובת הערבים, זה יהיה לטובת היהודים. רק בדרך זו אפשר ליצור יחסים נכונים בין יהודים וערבים.

אני מכיר את הכנסת, את ועדותיה, את חברי הכנסת - תדעו לכם שאתם תקבלו גיבוי מקסימלי מהכנסת, ואם תהיו עקביים בביצוע התכניות. אם אתם תפנהו ולכנסת לתת לך גיבוי לביצוע, אתם תקבלו גיבוי ממוסדות הכנסת. תשתמשו בגיבוי הזה ואל תתנו לנו מנוחה.

א. לבנבראון: לא אתיחס לכל הבעיות והתכניות של עכו. הבעיות

קשות, החכניות הן יפות. ברור לי שרק עיריית

עכו לא תוכל לבצע אותן. נראה לי שאי אפשר יהיה לבצע שום תכנית; אם לא יפתרו את שתי הבעיות הנוערות והן - מעברת נפוליאון והעיר העתיקה של עכו.

מה שנוגע למעברת נפוליאון יש מי שאומר 100

משפחות יש מי שאומר 50 משפחות. גם אני אינני מקבל את הסיעון שהסיבה היא בתושבים ובעיקר אלה שנשארו הם אלמנטים שליליים ביותר שאיתם קשה יהיה להסתדר. גם כאן טוב היה לשמוע נציגות שלהם. (ד. קורן: אלה עברו כבר.) אני מתאר לי שבשכונה כזאת צמחו גם אנשים שליליים. זו תוצאה של החיים שלהם. יש לראות אותם כבני אדם ולמצוא להם פתרון מתאים ולשמוע גם אותם. אני משוכנע שלא נעשה הכל, אפילו בתנאים שישנם כדי למצוא להם פתרון.

מה שנוגע לעיר העתיקה - טוב היה לשמוע נציג

של תושבי עכו העתיקה. היום שמעתי לראשונה, גפ מפי יושבת-ראש הוועדה - הבה נמצא פתרון גם לשכונה ערבית בעכו. (היו"ר ש. ארבל - אלמולזינו: דיברנו גם אז על כך)

עכשיו הזכרים הרבה יותר ברורים. אינני

רוצה לדבר על הגדרות ואינני בא פה להגדיל. מי שרוצה ללכת למקור לאויר הטוב - ילך למקור. אני מעריך את הדאגה שלך, חבר-הכנסת אמנון לין, שתושבי עכו יגורו במכר. אבל יש למצוא פתרון בעכו עצמה.

אם אנחנו מדברים על פתרון דיור לתושבים אלה,

אינני יודע אם עכשיו המקום לדון על בעיה של הבאת הרבה יהודים. נפתור את הבעיות של היהודים שם. שמענו פה מסגן ראש העיר שיהודים גרים עם ערבים. זאת אומרת שזה ניתן. למה לא נחשוב בכיוון זה. למה לא נחשוב על שכונה לתושבי עכו העתיקה בעכו.

אני יודע שאנחנו לא יכולים לעשות נפלאות.

בסופו של דבר ועדת העבודה יכולה להמליץ. אם כתוצאה מהביקורים אנחנו נמליץ לשים את הדגש על שני המוקדים האלה ונדרוש תכנית קונקרטית, אולי בזה עשינו משהו ותרמנו משהו. דרוש פתרון לתושבי עכו העתיקה. פה שמענו מנציגי עכו העתיקה שאפשר וצריך לחייב אותם לצאת, את מי שלא מבין שיש כאן סכנת נפשות.

ב. צ. פיינשטיין:

חברי כנסת נכבדים, תסלחו לי אם לא אתבטא

בצורה דיפלומטית ביותר. אני מקוה שזו תהיה

הישיבה האחרונה שלכם מבחינת עכו. היום אני מרגיש כמו בבית, הנה שומעים אותנו. עכו היא עיר פרובלמטית מאד. כך אחד מאתנו אומר שיש בעיה של העיר העתיקה, בעיה כאובה מאד לא רק לרמזי, גם לי. לו היינו לפני חמש שנים מתמסרים למקור, היינו בונים 200 יחידות דיור עם גינות יפות, היה רמזי עצמו רוצה לגור שם. במקום לחשוב על הבעיה הקונסטרוקטיבית הזאת, בנו שם 20 בתים. ברור ש-20 בתים הם לא פתרון.

חוץ מבעית הדיור יש עוד בעיות, יש בעית ביוב,

כבישים, שבילים. בלתי אפשרי להיכנס לשם. עיריית עכו דלה מאד, היא איננה יכולה להיכנס לבעיה הזאת. אני מקוה שתהיה תשובה מכאן.

תראו את השיכונים במזרח. אינני רוצה שנחזור

על השגיאות שעשינו. בנו דירות של 30-40 מטר, והנה אלה התוצאות. תכריחו את משרד השיכון לא לחזור על השגיאה הזאת, לא לבנות 500 דירות גדולות ו-50 דירות קטנות. צריך לבנות דירות גדולות ראויות לשמן.

התושבים עוזבים את עכו לא בגלל חינוך. בעכו

אין פשע, יחסית מעט מאד לגבי הארץ. לא עוזבים בגלל נוף יפה. עוזבים בגלל דיור.

מי שמרויח נאה לא רוצה כל כך לגור בבניית של 18 דירות, רוצה לבנות בית לעצמו. בחוץ עכו יש מגרשים השייכים למינהל מקרקעי ישראל. לא עושים להם פרצלציה. אילו היו בונים על 20-30 מגרשים בתיים בני 8 דירות - היו מתישבים בעכו. זו הנעיה. לא נעשה את הפתרון ביום אחד. לאט לאט תתסרו לבעיה הזאת כמו שצריך. אם לא תשכחו את עכו, כל הפתרונות האלה אינם ליום אחד, אפשר לממש את העיקר.

יד נתן: לא נעמן ולא געתון בעלי-בתיים על השטח. אם צריך לבנות עיר בישראל, אסור להתחשב במשק זה או במשק אחר. האדמות צריכות להיות של מדינת ישראל למטרה מסוימת.

הדבר האחרון: תיירות. היו פה שר התיירות, עוזר שר התיירות עוד לפני חמש שנים. לא חלטו לבנות בית סלון בעכו. היום ברוך השם בנו סלון אחד. יש פה שטח עצום ויפה, נוף יפה, שפת ים. על כל דבר צריך להתחנן בפני משרדי הממשלה. נהריה הפריעה לעכו לבנות בתי סלון.

תהפכו את עכו לאיזור פיתוח א'. עכו עם קליטת העליה, עם העובי, עם סקרי הסעד לא יכולה להיות איזור פיתוח ב'. מעלות חשובה, קרית שמונה חשובה, שלומי חשובה, אבל אינני יודע אם עכו מבחינת איכלוס לא צריכה להיות איזור א'.

ק. פייטוסי: כאשר דובר על הערבים בעיר העתיק שיש למצוא להם פתרון בחוץ עכו, אני רוצה להזכיר שבשנות החמישים הוקמו כמה בלוקים על יד העיר העתיקה, על יד המטכסה. הם עמדו ריקים ולא רצו להיכנס. היתה הסתה בעיר העתיקה לא לצאת. עד שנאלצנו לוותר ונתנו אותם ליהודים.

יש עשרות רבות של משפחות ערביות הגרות יחד אתנו בשכונות היהודיות המובהקות. קרית וולפסון שאני גר בה גרות עשרות משפחות. שכן שלי ערבי.

לכן אין מקום לשאול: למה זורקים אותנו למקרה? סקר יכול להיות איזור יפה למגורים, ויכול להיות פתרון גם בעכו.

יש שני נושאים שרציתי לדבר עליהם. הנושא הראשון - כאשר מדברים על עכו, על האנשים שעוזבים את העיר, אחת הסיבות היא כמובן הדיור. אבל יש עוד דבר - חיי תרבות. חסרים לנו חיי תרבות. אין לנו פה כלום. אין לנו אולם תיאטרון. אדם ברמה תרבותית מסוימת צריך לבטוע לחיפה. אין חיי תרבות. זה אסור גם לגבי החינוך המשלים - בסך הכל יש בית נוער מרכזי אחד. אין בית נוער דתי. לנוער דתי אין מקום בעיר. בחורים צעירים אינטליגנטים עוזבים את העיר. העיריה לא יכולה לשאת בעול לבדה. מדוע לא נכללנו בתכנית לנוער במצוקה? מדוע לא קיבלנו תקציבים?

ד. קורן: זה יהיה בתקציב החדש. לא נתנו לאשר את התקציב החדש.

ק. פייטוסי: אחרי דיור רוצה האדם חיי תרבות. נושא אחר - ענין חומות העיר עכו. זהו אתר היסטורי מסדרה ראשונה. אצלנו מתפוררות החומות. אם לא נטפל בהן, הן יתמוטטו.

ה. זיידל: זה לא שייך לאגף העתיקות?

ק. פייטוסי: הענין מסובך. כתבתי מכתב לאגף העתיקות. קיבלתי תשובה שעומד לרשות מעץ סכום של 100 אלף לירות. התקשרתי עם אנשי מעץ. יצאתי עם אחד האדריכלים ומהנדס העיר למקום. התחלנו סול בית החולים הממשלתי, ולא עשינו 10 מטר ברגל וכבר אמר האדריכל: גמרנו את התקציב של 100 אלף לירות.

רבותי, המסונה אמר לא טיפול שגרתי. גם ביחס
יפוץ החומות צריך תקציב בלתי שיגרתי. אם שמתם לב, כאשר עברנו שם
חילו לתקן את החומות סול בית החולים. זה התיקון שעלה 100 אלף לירות.

בן-שושן:
אני חושב שבעית עכו היא לא רק בעית הדיור.
אמנם בעית הדיור מציקה מאד. ישנם שלשה סוקדים
והורים בעיה גדולה, שכוונת הסדרה ועכו העתיקה. עכו היא בעית הבעיות.
ום יש לנו 20 יחידות דיור במקר, האם זו אלטרנטיבה לעכו העתיקה?
לו היו 200 פתרונות, חלק בעכו וחלק במקר או במקום אחר - הבעיה הייתה
ה יותר. כל חורף שעובר ולא קורה אסון בעיר העתיקה זה נס. כאשר קורה
ון המדינה קמה על הרגלים ואלטרנטיבות מתחילו לצוץ.

בעיה שניה ספציפית לעכו : בעכו יש קבלן בנין
וד וזה משרד השיכון. סך הכל בעכו בונים 8 דירות אצל קבלן פרטי. זו
ולה להיות תכנית למשהו? 8 דירות בונה קבלן אחד. שאר האדמות של מדינת
ראל לא נמכרות לקבלנים שיכולים לבנות.

בעיה נוספת בעית האוכלוסיה: בעית האוכלוסיה
א בעיה קשה מאד. אפשר לקשור אותה עם בעית הדיור של עכו העתיקה. כאשר
זוג צעיר שאין לו אמצעים למשרד השיכון, מציע לו משרד השיכון דברים
תר טובים, את מעלות או שלומי. אנחנו לא עשירים כל כך באוכלוסיה
ריך להעביר אותה למקום אחר. האוכלוסיה בעכו היא אחת הדלות ביותר. כל
שהגיע לחסכון של 200 אלף לירות קונה דירה בנהריה או בקריות.

יש לנו עליה, אבל בעליה יש משקע תמיד. רוב
נשים בעלי רמה תרבותית גבוהה עזבו. נשאר מי שנשאר, עליה מגרוזיה
עליה ירודה מרוסיה.

אין זה מספיק שהועדה שלכם תמליץ, אלא צריכים
כין בעיריה תכניות. אנחנו צריכים להציע לכנסת מה אנחנו רוצים לעשות
כו. כאן צריכה לקום תעשייה עתירת סדע ולא בית-חולים. אם לא תקום תעשייה
יבית מאד שתביא אוכלוסיה תרבותית בעלת רמה, אנחנו נלך ונידלדל ומיום
ום מצבנו יהיה יותר קשה ויותר חמור. אנחנו הגענו לשלב קריטי שצריכים
חת אותו לידיים.

היה פה לפני זמן קצר שר המשטרה וסופר לו על
הדברים האלה. כל שר במדינת ישראל יודע את הבעיות של עכו, אבל אף אחד
עושה שום דבר בשביל לשנות. זו הצרה של המדינה וזו הצרה של עכו.
לא ניקח את עצמנו לידיים, כולל חברי המועצה, אף אחד לא יעשה בשבילנו
דבר.

דורון:
כל אחד נגע בבעיותיה של עכו, כל אחד נגע
בנקודה אחרת. באופן כללי אני רוצה לענות בקצרה
ני אשתדל להעמיד את בעיותיה של עכו כפי שאני רואה אותם וכפי שפעלתי.

מאז כניסתי לתפקיד פעלתי והפעלתי וגם הזעקתי
מים לראות את מצבה של עכו. יש בידי תיק עב כרס עם מברקים שנשלחו
יים בממשלה הקודמת וגם לשרים בממשלה הנוכחית. אני מקבל בברכה כל בקור
נו ואני מקווה שגם מהביקור הזה אנחנו נצא נשכרים, כיוון שיושבים כאן
זים שיש להם משקל. אני מקווה שנוכל לאתר כאן את הבעיות במרוכז ולהמליץ
פתרונות. בסופו של דבר הועדה הזאת סמליצה ומי שצריך לבצע את ההמלצות
משרדי הממשלה.

נכון, אין כמעט שר שאיננו מכיר את הבעיות שלנו.
אינני מדבר על השרים בממשלה הקודמת. היתה ועדת שרים לעיר עכו בראשותו
גבתי שר החקלאות. יש לי פה מסקנות שבחלקן בוצעו ובחלקן הגדול לא
עו.

הבעיות של עכו מתמקדות, בשלש נקודות עיקריות.
 השאלה הראשונה שנשאלת היא: האם עכו תהיה עיר ואם בישראל? כאשר אני
 אומר את הדבר הזה, אני מדבר על חיצוק האוכלוסיה היהודית. אינני מסתיר
 את הדבר הזה שבמשך שנים הצטבר כאן משקע עצום. חלק גדול ממנו ראיתם היום
 ולא את הכל. בעכו היו מספר מעברות. המעברות היו מאוכלסות על ידי
 עדות שונות, אשכנזים וספרדים. יצא שהאשכנזים יצאו והספרדים נשארו. היום
 כמעט לא תמצא משפחה אשכנזית במעברת נפוליאון.

העזיבה של העיר הזאת היא במיסדים עצומים. עזיבה
 זאת מטילה בספק אם עכו תהיה עיר יהודית. משום שכל מי שעובד כבר 20
 שנה והגיע למצב שהוא יכול לשפר את תנאי הדיור שלו, אין לו בעכו
 אלטרנטיבה.

בשנים האחרונות קיבלנו תנופה עצומה על ידי
 משרד השיכון. בונים, אינני כל כך מאושר מזה. יתכן שהגענו לרוויה
 בבניה מהסוג הזה של משרד השיכון. יש עשרות דירות למכירה. אם משרד השיכון
 היה רוכש את הדירות האלה, היה פטור מלבנות חדשות. זה היה פותר את הבעיה
 של האוכלוסיה דלת האמצעים והיה יכול להיפנות לבניה יותר משופרת.

אינני יודע אם בעכו צריך לבנות תעשייה עתירת
 מדע. אני לא בדעה זאת. מי שמכיר את עכו, יודע שעכו אחת הערים המאושרות
 ביותר. יש לנו תעשייה שאין להרבה ערים בסדר גודל של עיר כעכו. יש לנו
 תעשייה מגוונת ביותר - קרית הפלדה, צנורות, טמבור, פרוטרום, ברבור,
 סן, פרי משק. מה אין לנו? אין לנו בעיה של תעסוקה. אבל מה קורה? פועלי
 קרית הפלדה - כבר אינני מדבר על המהנדסים והטכנאים - לא גרים בעכו. היום
 אני שומע על מורלי שעוזבו, מחר על אחר. כשאני מדבר איתם הם אומרים לי:
 תן לי אלטרנטיבה. אני היום יכול להרשות לעצמי לבנות בית ברבע מליון.
 איפה אקנה אותו? אין.

ואם אנחנו מדברים על התכנית של "בנה ביתך", אחרי
 שנים של מאמצים בנו 38 יחידות דיור. מתוך 49 יחידות 16 נמכרו לתושבי
 עכו, 22 באו מבחוף. זו אחת התופעות המעוררות ביותר באשר באו אנשים
 מבחוף. יש לי שכן שבא מנוה שאנן, הוא מרגיש את עצמו מאושר בעכו.
 קירבת הים, אויר צח והוא מאושר. אם היו לנו כמה אתרים כאלה אין לי ספק
 שהיינו מבססים את האוכלוסיה במקום והיינו גם מושכים אנשים מבחוף.

המינהל נותן שטח למשרד השיכון. כאן הבעיה לא
 של המינהל, אלא של משרד השיכון. כל השטחים שאנחנו רצינו אותם המינהל
 סגר אותם למשרד השיכון. אם לא נחזק את האוכלוסיה, לא נוכל לעשות.

אתמול נחלנו בושה. יש לנו בית תרבות משותף
 ליהודים וערבים. אתמול בערך נשף בראש השנה האזרחית. אנחנו רגילים לערוך
 נשף משותף. הופיע שייקה אופיר ושאל: איך זה עיר ואם בישראל אין לה אולם
 מופעים. כל זה למה? משום שהוא יצא בבושת פנים מעכו.

יש לנו תכניות. פעלתי רבות שיקום בעכו בית עם.
 יש תכנון ויש שטח, אבל מודיעה לי הגב' יעל פוזנר ממשרד השיכון שאין
 תקציב. אדם תרבותי יכול להיכנס לאותו "גן עדן"? אחרי 27 שנים אין
 בית קולנוע ראוי לשמו ולא בית עם. אולי בגלל זה שבעכו לא נפלו קטיושות.
 למה זה צריך לקרות?

דיברתי עם השר שלמה הלל על תקציב הרווחה. אני
 יכול להוכיח שהוזרמו כספים רבים ללא צורך מהתקציב של רווחה לעיירות
 ולערים ואין להם מה לעשות עם הכספים האלה. הוא יכול להזמין 2 פסנתרים
 ו-20 גיטרות ולעשות תלבושת לתזמורת. ואנחנו עם כל הפעילות שלנו אין
 לנו מקום.

ד. קורן: השר הבטיח לתקן את המעוות ובתקציב השנה הבאה
 יכניס את עכו לתקציב הרווחה.

כאן דובר על חיגוך : לנו יש מוסדות חיגוך לתפארת. משרד החיגוך בענין זה עשה גדולות. יש לנו בתי ספר מקיפים שאין כסוהם במקומות אחרים. אבל לנו חסרים מוסדות תרבות לנוער. הנה אנחנו מתכננים בית נוער בצפון. משרד החיגוך מקציב לנו 450 אלף לירות כאשר הבית צריך לעלות 2 מליון, איך גומרים את בית הנוער הזה? אתה עושה חוזה עם קבלן, אתה צריך להבטיח את המיסון.

אנחנו באיזור של "בנה ביתך" הוצאנו מכרז על סמך הבטחה של שיכון ופיתוח, מכרז לכבישים. הקבלן גמר את הפיתוח ואין לנו פרוטה לשלם לו. היו עוד כמה דברים כאלה של חוסר-תיאום בינינו לבין משרדי ממשלה.

העיר העתיקה: נכון אמר מר קניג, עד היום לא יצאנו מהשיגרה. אם לא נצא מהשיגרה, לא יעזור כלום. לא לכבודנו הוא המצב בעלו העתיקה כיום, כאשר החומות מתמוטטות.

כאשר מדברים על תקציב, איש לא יודע שאם במקום אחר אפשר לפנות אשפה פעמיים בשבוע, בעכו העתיקה חייבים כל יום לספל באשפה. הגענו ל-110 לירות לנפש בתקציב לפינוי אשפה. אנחנו חייבים להחזיק פועלים בעיר העתיקה. כל יום מכוניות שלנו חייבות להיכנס ולפנות אשפה. זה מכביד מאד על העיר. משרד הפנים לא מבין שעכו עיר מיוחדת במינה.

בעכו יש שיתוף של יהודים וערבים. צריך לציין בסיפוק שבשנים האחרונות ישנם יחסים טובים. שופרו מאד היחסים בין ערבים ויהודים. זה מציב בפניו אתגר ובעיה שעכו צריכה לקבל תשומת לב מיוחדת בענין הזה.

בעיר העתיקה היום מרוכזים כ-9 אלפים נפש. אי אפשר לדבר על תיירות עם התפוצצות אוכלוסים כפי שהיא קיימת בעיר העתיקה. זו ממש התפוצצות אוכלוסיה. לו היו לנו 250 יחידות דיור במקר זה היה מקל הרבה מאד עלינו.

אינני רוצה לחזור למה שאמר מר פיטוסי, ששני בלוקים עמדו לרשות האוכלוסיה הערבית. היום הודות לשיפור היחסים זה איננו קיים. צריך ללכת בשני שלבים, צריך לאתר שטח בעכו וצריך להספיק את הבניה במקר בתנופה. מקר איננה רחוקה מעכו, סך הכל חמש דקות. אני מוכן לתת את כל השירותים. אני מוכן שזה יהיה פרבר של עכו. אבל יש שם שטחים נרחבים של מינהל מקרקעי ישראל, כאלפיים דונם וחבל לא לפתח את המקום לטובת האוכלוסיה. זו יכולה להיות רשות שתסונף לעכו וניתן לה את כל השירותים, אבל צריך לפתח את מקר.

גם בענין התיירות לא עשינו מספיק. אינני בא בטענות אל משרד התיירות. כמעט אין להם תקציב. אבל יש פה שטחים של מינהל מקרקעי ישראל שאפשר על ידי יוזמה פרטית, בלי משרד התיירות, לפתח אותם. עד כמה שהסבירו לי בשעתו חבר-הכנסת שערי וגם השר, התקציבים שעומדים לרשות משרד התיירות אינם לפיתוח, אלא הם מוכנים לתמוך בפיתוח יזום. יש שטחים שמיועדים לתיירות, הם מוכנים לעזור שעכו תהיה על גפת התיירות. במידה שאנחנו נעזור לעצמנו, הממשלה תתן תמריצים לאנשים שירצו לנוא לפתח כאן.

פוטנציאל עצום קיים בעכו לתיירות. זו אחת מפנינות היפות בארץ. עלינו להוציא מעכו העתיקה מאות משפחות, לשפר את תנאי הדיור שלהם ולקבל את הכנס לידיים, לשפץ ולשמר אותו. אני ראיתי בעולם מה אפשר לעשות באתר כזה. באיטליה ובגרמניה ראיתי דברים פחות יפים מאשר בעכו העתיקה.

התפקיד שלנו כרשות מקומית הוא לעשות הכל ולמנת לבלום את עזיבת העיר ולמשוך אוכלוסיה על ידי שיפור הבניה.

כאן נשמעו כמה ניסוחים בקשר לקרקעות. יכול להיות שלטווח של שנתיים-שלוש יש בעכו מה לעשות. אבל זה מצב לא נורמלי כאשר התריז הזה נכנס ישר ללב לינה של העיר ואיננו מאפשר תחבורה. ישנו כביש אחד מקשר בין מזרח ומערב. ואם אנחנו רוצים לטווח ארוך לתכנן, אנחנו כבר צריכים לדאוג להחזיר לנו את הקרקעות שנלקחו מאתנו. הועדה שמר קניג עמד בראשה הורידה מעכו 200 דונם אדמה וסיפחה ליד נתן. הם קובעים עובדות בשטח, בונים מגורים, בונים משרדים.

יש לנו מוסד שנקרא "פילדלפיה" - מרכז לנוער. במרכז לנוער הם מתפשטים בצורה לא רגילה. כאשר הם הגישו לנו תכניות בניה, לא רצינו לאשר. אמרתי להם: לא אפשר לכם בניה עד שתגישו תכנית פיתוח לכל השטח. לדעתי הם לא צריכים שטח כזה. הם אמרו: תעבירו לנו מבנים. אותו דבר יהיה עם יד נתן. אני מסכים שבינתיים עוד אפשר למלא. אבל כאשר נגיע למצב הזה יגידו: אדוני, אנחנו כבר קיימים - תעביר לנו מבנים. אנחנו עוד נבוא בדברים עם מינהל מקרקעי ישראל, אבל אנחנו חייבים להשיג עוד קצת שטח.

אותו דבר עם משרד הסעד. יש למשרד הסעד מוסד שנקרא עתידות אשר משתרע על 200 דונם, כאשר הבניה הסך הכל על 20 דונם. בזמנו ניהלנו מוסד עם השר ספיר המנוח. אני מזכיר אותו לטובה כל פעם. הוא כבר בא בדברים איתם להוציא אותם ואז היינו מקבלים את ה-200 דונם האלה. הם יושבים בבנין ישן ואומרים לנו: תבנו לנו מוסד. הם לא רוצים לפנות את המוסד, אלא אם יבנה להם מוסד יפה ומודרני. המוסד הופסק באמצע. גם חזני ז"ל היה בתוך המוסד.

כיד נתן אם לא נדאג לעוד מספר שנים,

הענין לא ייפתר.

יוסי האם:
נתן: 110 דונם יישארו אדמה חקלאית על פי החלטת שר החקלאות מר גבתי. אנחנו הצענו 110 דונם להפוך לבניה, במקום זה התוספו 110 דונם במקום אחר. ראינו ב-110 דונם גשר בין מזרח ומערב. הוא פסק אחרת.

דבר שני: מר פיטוסי ציין בדרמטיות ענין של שיקום 10 מטר בחומות בתקציב של 120 אלף לירות של מעץ, מעץ דרש תקציב של 120 אלף לירות. אנחנו כבולים במסירת עבודות למעץ.

דבר ג'וסף: יש בדיקה שנעשתה בזמנו והועברה על ידי השר גבתי בנוכחות חברי כנסת, נציגי שר השיכון ונציגי ראש עיריית עכו. סוכם בוודאות כמעט מוחלטת שבגבולות הנוכחיים של עכו יש מקום לאוכלוסייה של 62 אלף נפש בשנת 1982. קל מאד להפוך קרקע חקלאית לאסמט בניה. אלה האדמות החקלאיות בין הטובות בשפלת החוף. הבעיה איך סנצלים את האדמות בצורה הטובה ביותר לטובת העיר. אין ברירה, יש ליצור אדמה לבניה.

אני רואה בבעיית הדיור של עכו המפתח ליצור תשתית לקראת חיי חברה ותרבות בתוך העיר. אם נמצא עוד 100 דונם ועוד 200 דונם לא נפתור את בעיית עכו אלא ניצור בעיות.

היום לעכו יש מרכז. בקלות יכולים להגיע למרחקים גדולים עם 40 אלף תושבים. אחרי זה יצעקו איך אפשר ללכת לקולנוע שעה וחצי ברגל. צריך לשקול את הדברים היטב. לפי דעתי הבעיה של עכו ציפוף הבניה והרמת רמת הבניה ולזה יש פתרון.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: עכו לא צריכה פרקים?

יוסי האם:
כן. יש. יש קרקע לבית העם. שיבנו אותו. מגרשים: מינהל מקרקעי ישראל הוציא מכרזים. יש עוד שני מגרשים של 400 מטר שעליהם אפשר להוציא מכרז. על קרקע של טרה מנטה או הבאיים לא נוציא מכרז. גם על קרקע תפוסה לא

נוציא מכרז. כאשר מסרנו לקבלן מגרש עם משפחה אחת, עד היום הזה לא הצליח לבנות.

רבותי, אני אגלה לכם סוד גדול. צריכים לקבל כסף בשביל לעשות פיננסיים. תקציב הפיננסיים בקושי מספיק בשביל לעשות את העבודות השוטפות יום יום, בקושי מספיק בשביל בתים שצריך לפנות בגלל הריסות.

יש לנו אזור דומה במקום אחר שצריך להכניס מליונים למדינה. צריך 30 מליון לירות בשביל תכנון. משרד האוצר השנה לא אישר את זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
הקיצוצים בתקציב מיועדים לשנה הבאה. מה בשנים עברו?

יוסי האס:
אנחנו עובדים בקיצוצים כל השנים. אנחנו במצב חמור, אנחנו כבולים. זה תקציב של מינהל מקרעי ישראל, מבוקר על ידי משרד האוצר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
תמורת הפיננסי צריכה להיות ריאלית.

יוסי האס:
כל שנה מעדכנים את הקריטריונים. לנושא של קרקע: יש קרקע שמוחכרת לגב-ים לאזור תיירות ונופש. זו אדמת מינהל שהוחכרה לחברה פרטית. היא ודאי לא מעונינת להחזיק בקרקע פנויה, היא מעונינת לעשות רווחים. זה לא הולך.

ב. צלנר:
כמה הערות: כמו שאמרת בבקר, הבעיה בתור אחרי שכונת האזובסטונים היא שכונת הצריפים השוודים. כאן היתה התפתחות כמו בשכונת האזובסטונים. הבגד הוא שלם בשעה ששומרים עליו. היות והתחלנו בפינוי ההרס הולך יותר מהר מאשר מצליחים לפנות אותם.

בדקתי עוד פעם את התאריכים, בשנת 76 נמסר לאוכלוסיה כאלף יחידות דיור לכל היעדים, בתוכם כ-180 יחידות דיור להטבת תנאי דיור. במסגרת זאת נשתדל לפתור את הבעיה של יחידות דיור אזובסט, במידה וגם נצליח לבוא עם אותם היהודים לידי הסדר. יש לזה אמצעים בשנת 76. מבחינת בניה נוכל את זה לבצע.

דבר שני - הערה ביחס לדיור הקטן: הייתי רוצה שנדע שיש עוד ועדה של הכנסת שמתעסקת בתקציב, בגדלי דיור. בשבילנו קובעים סטנדרטים לדיור, לנו מכתבים גדלי דיור. אם אנחנו עומדים לבנות בשביל עולים, אז מזמינים 15% דירות של שני חדרים 30-40% של 3 חדרים. זה מחולק בהתאם לעליה החזויה. לא יכולים לבנות ללא קשר עם גודל משפחה דירות גדולות ובאותה מידה במקביל לבנות דיור מצומצם ליעדים סוציאליים אחרים. במסגרת של 1500 יחידות דיור אינני יודע אם נמצא 100 יחידות דיור של 2 חדרים. אינני הושב שיהיה זה נכון ונכון לא לבנות דירות קטנות. השנה הורדנו מהם את הדירות על מנת לפתור את הבעיה של המעברה עם משפחות קטנות. אין דירות ריקות לעולים בעכו. יש 28 דירות סך הכל כרוע.

אמנם מבחינת האיכלוס אני רואה את שנת 76 לא ראה, אבל חשוב שנדע, משרד השיכון יש לו חלק בתוך התקציב, שכרוע עוד מבררים ובודקים אותו לשנת 76. אבל לפי הנתונים שאנחנו בדקנו, אני יכול כבר לדעת שיהיה מספר יחידות דיור לא גדול לכל הגליל: מעלות, שלומי, עכו ונהריה. תהיה בניה אמיסיונית בגולות 700 יחידות דיור. הבניה הצפאיה תהיה מאד זעומה, במסגרת בניה זעומה של משרד השיכון.

י. זורון:
אולי אפשר לעניין בניה פרטית.

ב. צלנר:
אני מוכן למסור את הבניה לפני כל קבלן פרטי

י. זורון:
שתי הערות ביחס לעובדות, בקשר לעיר העתיקה אינני יודע אם ידוע לכם שנערך סקר הנדסי בעיר העתיקה לפני חודש - חודש וחצי והתברר שבסך הכל מספר הדירות המסוכנות הוא 10. חברה הנדסית עשתה את הסקר. מתוך זה יש כ-200 יחידות דיור שמצב המגורים בהן מופקפק. 10 יחידות דיור אלה צריכות למצוא את הפתרון. כדי למצוא פתרון לגבי יחידות דיור שהן במצב בלתי ראוי למגורים, זו מעמסה כספית גדולה. יש בערך 1300 משפחות. כדי להגיע לתיקון אותן 200-300 יחידות דיור זו הוצאה כספית של מליונים.

הערה שניה : לגבי תחזוקה של מבנים של "עמידר" לצערי לא מינו אותי להוביל את חברי ועדת העבודה של הכנסת לאותם המקומות שאני הייתי מראה להם. אותן יחידות כל כך עלובות אלה דירות ברכישה. אני יכול להראות לכם בתים שצורתם נאה ותחזוקתם מעל הסטנדרד הרגיל.

פה אני רוצה עוד להוסיף נקודה נוספת: יש להעמיד על זיוקן עובדות. סופר בצורה טרגית על בתים שמתמוטטים. נכון, אדם נהרג, אבל הוא נכנס לתוך תחום של בית שפונה על ידי הדיירים. הוא נכנס לבית שהיה בידי קבלן להריסה.

עוד הערה ביחס לקליטת עולים: בתקופה של שנה וחצי עכו קלטה כ-500 משפחות עולים בתוך הבתים החדשים שראינו אותם בשכונה הצפונית.

עוד נקודה שעשתה רושם על חברי הוועדה - ראיתם בעכו מזרח שורה של בתים טוריים. לאלה נתנו עשרות פתרונות דיוור על ידי סגירת החצרות לדירות. במקום למצוא להם פתרונות יקרים יותר.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: כמה משפטים לסיכום הביקור שלנו היום ולאור מה ששמענו. כאשר אתה בא ושומע כל משרד, הכל טוב ויפה. כל משרד עושה את המוטל עליו. מה נבוא בטענות אל המינהל ואל משרד השיכון. כאשר רואים את התמונה כולה, זה לא הולך. היכן כאן נקודת התורפה?

מי כמוני יודעת להעריך מה עושה מינהל מקרקעי ישראל במיוחד בחלק זה של הארץ בגליל. אבל בנושא של עכו, התשובה שלך מר האס לא מספקת. אני לא מקבלת שתקציבים לא היו בעבר, בעתיד בודאי לא יהיו. צריך לפצות במחירים ריאליים משפחה שתוכל להעתיק את מגרויה למקום אחר. אם לא נסייע במידה מינימלית לאותה משפחה, לא תוכל לצאת.

אנחנו רוצים לקבל את תוצאות הסקר שנעשה. אפילו אותן 200 משפחות שאתה מדבר עליהן, שאמנם לא מיועדות להריסה אבל גם לא למגורים - צריך לעשות הכל כדי לפנות אותם. תתחיל להשקיע שם כספים בשיפוץ? אין לזה שום ערך.

איש לא בא להגיד שזה ייעשה מהיום למחר. אם לא נתחיל לתכנן לעצמנו ולהציב כמטרה להוציא כך וכך מדי שנה, לא נוכל להתקדם בתחום זה.

למר חוריי: אינני יודעת אם אתה עושה שירות טוב לאותן משפחות שגרות בעיר העתיקה כאשר אתה אומר שהם דוחים כל פתרון מחוץ לעכו.

ר. חוריי: פתרון כפוי כן דוחים.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: אני דוחה בכל תוקף את הביטוי שהשתמשת בו אתה בשמם כביכול של אחרים, שהם אומרים שזו גישה גזענית. אינני מצדיקה את המצב כאן בעכו. אני יכולה לתת לך הרבה מאד דוגמאות של יהודים שגרים בתנאי דיוור כאלה במקומות אחרים, כולל ירושלים. לפני שנתיים עשינו סיור בלב ליבה של ירושלים. ראינו דיוור אולי בתנאים חמורים יותר. יש כאלה בירושלים, בלוד, ברמלה. איפה שהיתה בניה מהסוג הזה בעבר אנשים נשארו ולא יכלו לצאת. לבוא להגיד שזו גישה גזענית - אינני יודע אם זה תורם ליצירת הכנה, אינני יודעת אם זה מסייע לפתרון הבעיות. זה מקשה הרבה מאד. אילו הייתם משתפים פעולה, זה היה עוזר.

חבר-הכנסת לבנבראון, התכניות האלה שהזכרתי לא היו על דעת עצמי. עשינו דיוור מוקדם ודיוור בוועדת העבודה. זה הקו שהסתמן, שהפתרון צריך להיות בשתי דרכים, בעכו עצמה ומחוץ לעכו. גם לתושבים היהודים מציעים ללכת למעלות ועכו. מה פסול בזה? אינני רואה בזה שום פסול, כאשר אפשר חלק מהפתרונות לאותם משפחות לתת במרחק חמשה רגעים מחוץ לעכו וגם בתוך עכו עצמה.

ר. חוריי: בתוך עכו לא הוצע.

היו"ר ש. ארבלי - אלמוזלינו: איפה שיבנו אותם. לא צריך לפסול, לא צריך לשלול. חלק כך וחלק כך. אולי גם שם צריך

לבנות דירות בהשכרה ולא רק ברכישה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

לא יכולתי לסכם לעצמי לגבי הנושא של "בנה ביתך", היכן כאן מוקד הבעיה, האם המינהל או משרד השיכון? אנחנו רוצים לדעת תשובה. אם זה יכול למשוך סוג כזה של אוכלוסיה לעכו או להשאיר סוג כזה של אוכלוסיה בעכו - זה בהחלט לברכה. אם זה במסגרת כל אותן אמיסיות והקלות שנעשות על ידי משרד השיכון, אז מה טוב.

לגבי דירות קטנות: אני מבינה שהדירות הקטנות גם נחוצות. כאשר בא זוג עולים זקנים או מבוגרים, במקום לתת להם דירה של שלשה-ארבעה חדרים נותנים להם דירה קטנה. לא צריכים לחדול לבנות דירות קטנות. אינני חושבת שאנחנו יכולים להרשות לעצמנו לוקוסוס כזה. דובר על בודדים, דובר על זוגות שהילדים שלהם גדלו. בכל מקום נשאלת השאלה מה האחוז מסך הכל הבניה שבונים. כמובן לא צריכים אחוז גדול, כדי לא להכביד על הפתרונות. לאחוז קטן יש מקום, וזה יכול לסייע למציאת פתרונות לסוג הזה.

לבסוף אני חושבת שהסיור היום בעכו של ועדת העבודה תרם לנו הרבה מאד. אנחנו יוצאים עם הרגשה לא מעודדת, אבל אנחנו רוצים לעודד את אנשי המקום שנהיה אתכם במאבק הזה, כדי לקדם, כדי שנוכל באפשרות ובסמכות פעומדת לרשותנו לקדם את הנושא שנקרא עכו. קצת לעזור לה להתגבר על בעיות ולצאת לדרך המלך.

בזמנו הוגש תזכיר לשרים. בדעתי לכתוב מכתב לראש הממשלה ולספר לו על ההתרשמות שלנו ועל החלטת השרים בעבר. להעמיד אותו על המצב לגבי עכו. להפנות את תשומת ליבו למה שהממשלה הקודמת נתנה את דעתה ומה שקבעה ועדת השרים. אנחנו הולכים לקראת שנה יותר קשה מבחינת תקציבים, מבחינת אמצעים. נצטרך להיאבק בכל הכוחות שלנו על מנת שנוכל במשנה לסייע, על מנת שגם בתקופה הקשה הזאת שהמשק והמדינה יהיו נתונים בו, שעכו לא תסבול יותר ממה שהיא מסוגלת ויכולת לשאת.

המשימה היא קשה. זו משימה לאומית. כולנו צריכים להירתם על מנת שנוכל לסייע בקידומה. אני תולה הרבה מאד תקוות ביהודי שיושב כאן בצניעות, יצחק פונדק באחד בינואר 1967 נכנס כמתאם של פיתוח ואיכלוס הגליל. מושבו יהיה בנצרת עילית. אנחנו רוצים לקוות שהוא יהיה לא רק זה שיקשור את כל הקצוות אלא גם מבחינת הגדרת התפקידים שיהיו בסמכותו הוא גם ייזום, גם ידרבן, גם יעשה דברים. אני מכירה את התכניות שעשה בעבר פונדק, אני בטוחה ואני כולי תקוה שיצליח להזיז את הנושא שנקרא הגליל. התחנה הראשונה היא עכו. זו אחת הבעיות הקשור באיזור זה שנקרא הגליל.

אני רוצה להודות לראש העיר, לחברי מועצת העיר על האירוח. נעשה כמיטב יכולתנו כדי שהביקור הזה יצדיק את עצמו.

הישיבה ננעלה ב-15.30